

Pověst o Horymírovi a Šemíkovi

historie

4

stupeň

Pověst o Horymírovi a Šemíkovi

Autorky: Anna Mrzálková (text), Mgr. Šárka Pločková Hauznerová (text a úkoly), Anna Paap, M.A. (pracovní list), Ludmila Bakonyi Selingerová

Odborná spolupráce: Mgr. Kateřina Šormová, Ph.D. (FF UK), Jana Nahodilová, MPhil. a kolegyně (metodika)

Odpovědná redakce, jazykové korektury:
autorský kolektiv Moje česká škola, z. s.

Ilustrace, sazba a grafická úprava: Mgr. Eliška Karešová
Počet stran: 14

Vydavatel: Moje česká škola, z. s., Útulná 504/21, 108 00 – Praha 10.

Výhrada práv:

Kniha vychází v elektronické verzi a je primárně dostupná na internetových stránkách www.mojeceskaskola.cz.

Spolupráce:

Kniha vyšla ve spolupráci se studenty semináře Didaktika vyučování českého jazyka a komunikační výchovy zajišťovaného Ústavem českého jazyka a komunikace FF UK v Praze.

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Vytvoření čítanky, metodiky a pracovního listu bylo podpořeno z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci dotačního programu Projekty zaměřené na spolupráci s krajskými komunitami v zahraničí.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Copyright: © 2021, Moje česká škola, z. s.

1. vydání

ISBN 978-80-908419-0-1

Čítanky pro zjednodušené čtení

Edice knížek zjednodušené četby pro děti vyrůstající ve vícejazyčném prostředí.

Atraktivní a jednoduše psané texty zohledňující odlišnou jazykovou úroveň českého jazyka dětí žijících v zahraničí.

Rozdělení podle tématu, věku a úrovně čtenáře.

Součástí knížek je metodika, výkladový slovníček a pracovní list.

Stupeň 1
začínající čtenář
čte jednoduchá slova
(5–9 let, A0)

Stupeň 2
mírně pokročilý
čte věty
(7–10 let, A1)

Stupeň 3
středně pokročilý
čte kapitoly
(8–12 let, A2)

Stupeň 4
pokročilý čtenář
čte knihy, rozvoj
čtení s porozuměním
(9–15 let, B1-B2)

Metodika

Stupeň 4 – pokročilý čtenář

Pověst o Horymírovi a Šemíkovi

Čítanka seznamuje žáky s pověstí o Horymírovi a Šemíkovi a rozšiřuje jejich poznání jak o reálné a fiktivní postavy, tak i dané historické období. Čítanka zároveň motivuje žáky k reflexi o mezilidských vztazích, především pomstě.

Text je možné využít při studiu historie a pověstí ve 4. třídě nebo při seznamování se s různými literárními žánry na druhém stupni. Zároveň s ní lze pracovat při konfliktních situacích v kolektivu, například ke stimulaci debaty o trestu a pomstě.

Obecná rada

Motivujte děti k zájmu o český jazyk tak, že je českým jazykem, kulturou a literaturou co nejvíce obklopíte. Mluvte s nimi česky, čtěte jim české knihy, poslouchajte české rádio, sledujte české pohádky a filmy. Udržujte také kontakt s jejich českými vrstevníky a rodinou, navštěvujte pravidelně Českou republiku.

1. Před čtením

Nejprve se dětem pokuste zajistit klidné místo a čas, aby mohly nerušeně číst. V rámci dne pomůže i taková organizace času, kdy se ze čtení stane každodenní pravidelná aktivita. Mluvte s dětmi o tom, co čtou, rády i nerady. Nechte je samotné vybírat vlastní obsah ke čtení.

Než začnete čítanku číst, podívejte se společně na obálku čítanky a zeptejte se:

Zná někdo pověst o Horymírovi a Šemíkovi?
Kdo dokáže vysvětlit, co to je pověst?
Kdo je Horymír a kdo Šemík na obrázku?

Zeptejte se také na první otázku v textu:

Horymír a Šemík jsou hrdinové našeho příběhu.
O čem by asi mohl být příběh, který si za chvíli přečtete?

2. Během čtení

Čtete text pokud možno společně, nahlas a na každé stránce odpovězte na danou otázku nebo vypracujte úkol. Nechte děti číst jejich tempem.

Čítanky jsou krátké texty a děti by je měly zvládnout přečíst samy, ale pokud chtějí nebo potřebují, střídejte se s nimi vy (pokud čtete doma) nebo ať se střídají spolužáci (pokud čtete ve třídách). Pomůžte jim to udržet pozornost.

Kontrolujte průběžně porozumění těžkým slovům či frázím. Neptejte se ovšem moc často nebo děti ztratí nit příběhu. Pokud vidíte, že nerozumí, pokuste se společně shrnout nebo převyprávět vlastními slovy v jedné či dvou větách o čem byla část textu, které nerozumí (ve třídě požádejte jiného žáka).

Při čtení nahlas děti pravidelně chvalte a podporujte je. Pokud se zastaví na nějakém slově, nechte je se pokusit samotné slovo přečíst. Snažte se minimálně opravovat špatnou výslovnost. Motivujte děti, aby četly přímou řeč různými hlasy a tak se stávaly pokročilými čtenáři.

3. Po čtení

Po přečtení textu a skončení poslední debaty dejte dětem čas vypracovat poslední dva úkoly: gramatickou a výtvarnou část. Po dokončení, zkontrolujte odpovědi a nechte děti prezentovat komiks, který vytvořily.

Na procvičování slovní zásoby a opakování gramatických a lexikálních jevů můžete využít pracovní listy k čítance. Doporučujeme tyto využít i později – při další hodině nebo jako domácí úkol pro třídy či v jiný den, pokud čítanky používáte doma.

Pro uzavření tématu čítanky se zeptejte:

Která postava se vám nejvíce líbila a proč?

Je dobré se mstít, když vám někdo udělá něco špatného?

Kdy jste někomu něco odpustili?

Proč si myslíte, že lidi rádi čtou pověsti a legendy?

Pokud mají děti zájem, najděte jim další pověsti ke čtení. Zkuste je podpořit v tom, aby o příběhu napsaly krátkou recenzi.

V českém hlavním městě, v Praze, se nachází vysoko na skále hrad. Jmenuje se Vyšehrad. V něm kdysi dávno vládl kníže Křesomysl. Tehdy se lidem nedařilo dobře, měli velký hlad. Přestali totiž pracovat na polích a pěstovat potraviny. Místo toho chtěli hluboko v zemi těžit stříbro.

Horymírovi, který byl vladyka z Neumětel, se to vůbec nelíbilo. Žádal Křesomysla, aby lidem zakázal těžit stříbro. Měli se vrátit zpátky na pole.

Znáš správnou odpověď?

Křesomysl byl:

A. kníže

B. vladyka

Najdi v textu všechna slova, která mají čtyři slabiky.

Vladyka je drobný šlechtic, který má svůj dvůr a poddané na venkově.

Kníže je vyšší šlechtic, který vládne většímu území: vesnicím i městům.

Král je panovníkem celého státu.

Kníže Křesomysl ale Horymíra neposlechl a o Horymírově žádosti se dozvěděli horníci. Byli velmi rozzlobení. Odjeli do Neumětel a zapálili nejen Horymírův dům, ale dokonce celou vesnici. Horymír naštěstí včas utekl na svém koni Šemíkovi. Byl rozhodnutý se horníkům pomstít.

Těžba x pěstování

Lidé podle legendy přestali pěstovat jídlo, protože chtěli těžit stříbro. Co si o tom myslíš? Potřebujeme stříbro k životu více než potraviny?

Horymír shromáždil své muže a v noci s nimi odjel za horníky. Horníci netušili, že se Horymír vrátí. Spali proto beze strachu. Horymír se svými muži horníkům také vypálil celou vesnici. Oko za oko, zub za zub. Brzy ráno Horymír se Šemíkem odjeli směrem k Vyšehradu.

Horníci si přijeli na Vyšehrad stěžovat na Horymíra a chtěli ho potrestat. Žádali po Křesomyslovi pro Horymíra trest smrti.

Někdy se stává, že se člověk chce jinému člověku pomstít, aby si ulevil, protože mu bylo ublíženo. Lidé si však často myslí, že pomsta tvoří jen další problémy.

Jak je to v tomto příběhu? Co Horymír získal tím, že se pomstil? Jak myslíš, že se rozhodne Křesomysl? Dá Horymírovi trest smrti?

Křesomysl zavřel Horymíra do vězení. Tam Horymír čekal na popravu. Měl ale ještě poslední přání, chtěl vidět svého koně Šemíka. Křesomysl mu přání splnil.

Horymír Šemíka nejprve radostně obejmul, pak se k němu naklonil a dlouho na něj mluvil. Šemíkovi se radostí rozzářily oči, zařehtal a zahrabal kopyty. Horymír mu vyskočil na záda a pevně se chytil hřívky.

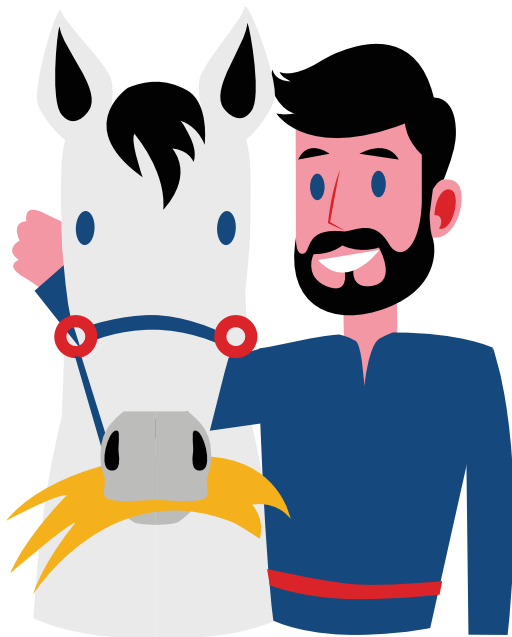
„Můj pane, drž se!“ řekl kůň a vyrazil. Horymír i kůň letěli vzduchem a vlasy i hřívka jim ve větru vlály. Za chvíli zmizeli za hradbami.

Zapiš si: jakou kouzelnou vlastnost má Šemík?

Lidé si mysleli, že Horymír i Šemík budou dole ležet mrtví. Byli překvapení, když v řece Vltavě uviděli Šemíka s Horymírem na zádech. Kůň rychle plaval na druhý břeh. Za chvíli vypadal jako malá světlá tečka.

Když to viděl kníže Křesomysl, Horymírovi všechno odpustil. A tak se Horymír mohl vrátit na svůj dvůr.

**Myslíš si, že se
příběh někdy
opravdu stal?
Proč ano? Proč ne?**

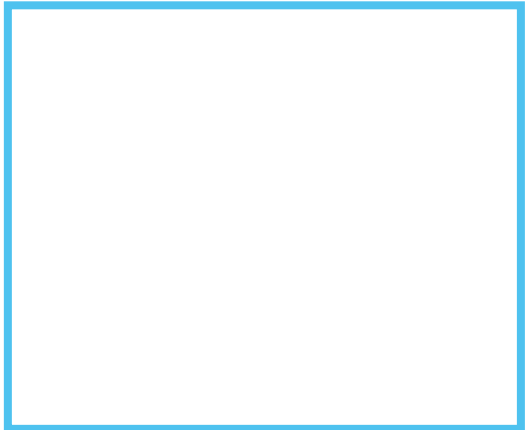

Pokud už znáš slovní druhy, zapiš si:
jednu postavu (podstatné jméno) z příběhu:

dvě přídavná jména, která popisují jeho/její vlastnosti:

tři slovesa, která vyjadřují, co postava (podstatné jméno) dělá:

Místo pro tvůj komiks o Horymírovi a Šemíkovi:

Výkladový slovníček

horník

člověk, který kope v zemi a snaží se těžít/dobývat uhlí v dolech

hradby

ochranná zeď ze starých dob okolo měst, pevností nebo hradů

odpustit

přestat se zlobit na někoho, kdo udělal něco špatného

pěstovat

zasadit, starat se o, a sklízet rostliny nebo stromy

pomsta

když člověk nebo skupina lidí udělá někomu něco zlého za to, že on jim to udělal také

poprava

zabití člověka, který dostal trest smrti (protože provedl velký zločin)

těžba

získávání surovin ze země, například dřevo, zlato, stříbro, kámen, uhlí

trest

když ten, kdo má na to právo (např. vládce, vláda) provede viníkovi nějaké omezení (pokuta, vězení) za to, že nedodržel pravidla daného společenství nebo země

vězení

místo, kde je zavřený člověk, který dostal trest

4

stupeň

